

K. M. Steno Hansens erindringer

Den 1. november 1955 blev jeg Vejenborger. Ikke af fødsel med ved at "emigrere" fra Haslev på det skønne Sydsjælland med bøgeskove, runde bakker og frodigt landskab, med Bregentved og Gisselfeld som nærmeste naboer, til Vejen - byen på randen af heden - og man kan vel med undren spørge?

Hvad får en lille familie til at bryde op fra så skøn en egn og bosætte sig i Vejen?

Svar: Trang til forandring og udlængsel!!!

Og det må jeg nok hellere give en nærmere forklaring på.

Både min mand - Kaj Steno Hansen årgang 1924 - og jeg - Karen Margrethe årgang 1926 - var født i Haslev, vokset op i vores barndomsby og havde på grund af den tyske besættelse været spærret inde i Danmark i vore teenage år. Selvom vi ikke havde mærket så meget til krigens gru, bortset fra den uendelige flygtningestrøm og de lange rækker af togvogne, der holdt på stationen med sårede tyske soldater, der ventede på at blive indkvarteret på byens mange højskoler og håndværkerhøjskolen, så var følelsen af indespærring og trang til forandring og udvandring der. Men først var der ægteskab - etablering af familie og - selvom min mand havde en ansvarsfuld og krævende stilling som leder af administrationen i en mindre elektronikvirksomhed - havde han lyst til en uddannelse til korrespondent i engelsk. I 2 år rejste han efter fyraften med tog til København og fik undervisning på Translatørskolen 2 aftener om ugen, og i en alder af 30 år blev han færdig. Det var noget af en præstation både familiemæssigt og økonomisk (transport, lærebøger, "skolepenge"), og i mellemtiden var der kommet 2 børn til. Men det skulle vise sig at være en god investering i fremtiden!

Og så skulle det være!

Nogle af vore venner og familiemedlemmer drog vestpå og rejste til Canada og USA. Vi tog også vestpå, men så langt kom vi altså ikke.

Min mand søgte en stilling som direktionssekretær på margarinefabriken ALFA i Vejen. Vi kendte meget lidt til Vejen! Jeg havde aldrig været i Jylland, for mine nærmeste slægtninge boede på Falster! Min mand havde været grænsevagt ved Sæd umiddelbart efter krigen og var blevet meget begejstret for egnen. Vejen? En stationsby på landkortet. Og hvad ellers? Jo, vi havde set Vejens 1. divisionshold i fodbold spille i Haslev mod Haslevs 1. divisionshold. Der var en margarinefabrik. I Billed-Bladet havde der været billeder fra Troldefest med cirkus G.O. Gine med nogle af byens borgere som artister, og det var jo ikke meget at vide om en by, hvor man måske skulle bo og arbejde. Men. Min mand fik tilbudt stillingen - og i sommeren 1955 blev vi inviteret til at komme og se på forholdene og vel også blive set an! Vi blev meget venligt modtaget, og besøget fandt sted i den villa, der nu er fronten på Vejen Handelsskole. Her boede senior direktør Olav Vang Lauridsen - en noget bøs ældre herre, der var stor respekt for. De må åbenbart have syntes om både den unge familie og ansøgerens kvalifikationer, for det blev til en ansættelse med en efter den tids aflønning skyhøj løn og en bolig til os - hvilket var vanskeligt p. g. a. den tids boligmangel - sørgede firmaet for at skaffe, så vi kunne leje et hus på Baungårdsvej nr. 19, ejet og udlejet af Vejen Boligforening

I november blev vi som familie Vejen borgere - far 31 - mor 29 - søn 5 og datter 3 år, og der var virkelig på den tid tale om "emigration". En lang og besværlig tur på 5 timer med bil. Med tog endnu længere. Vi forstod overhovedet ikke, hvad de sagde!!!! Da vi havde været der i uge, kom Søren på 5 år ind fra leg med de mange børn, der var på vejen og spurgte: "Mor, skal vi ikke snart hjem til Danmark igen, jeg forstår ikke, hvad de siger?? Dog der gik ikke ret lang tid, så var det ikke noget problem, og vi blev endda beskyldt for at tale jysk, når vi var "hjemme i Danmark" på besøg. Men det ville en ægte jyde nok ikke anerkende!

Ansættelsen foretog den gamle Olav Vang Lauridsen, (søn af stifteren Johannes Lauridsen) senior direktør, aldrende og legemligt svækket men stadig med et fast greb om ledelsen af ALFA og med sin søn Johannes Vang Lauridsen som meddirektør. Og, ja, desværre passede beskrivelsen af stillingen i annoncen ikke med de faktiske forhold, så da min mand havde været ansat i 3 mdr. sagde han sin stilling op og ønskede at starte egen virksomhed. Det var voveligt, da det 3' barn i mellemtiden havde meldt sin ankomst, og beslutningen om at etablere egen virksomhed havde da også været genstand for mange og lange drøftelser mellem min mand og jeg. Jeg vidste, hvad det indebar at være selvstændig, for jeg var vokset op i et hjem, hvor min far og med ham min mor ved flid og dygtighed ud af ingenting havde skabt et stor malermesterfirma. Så min mands drøm om "foden" under eget bord" skulle føres ud i virkelighed, "hellere fri og fattig" end "rig og ufri". Et tilbud om at blive ansat halvdags i køkkenfirmaet ESTO, ejet af Vang Lauridsen familien, og en kassekredit i Vejen Bank på 3.000 kr. uden sikkerhed!!! (dir. O Vang Lauridsens indflydelse) betød, at godt nok var det dristigt, men fundamentet for familiens eksistens var sikret, og det "ekstra" skulle så komme fra egen virksomhed. Så den 17.7 1956 fik min mand næringsbrev som grossist, jeg fik en lille pige, og der blev anskaffet en lille blå varevogn på gule nummerplader

K. Steno Hansen - Import - Export med en Globus som logo med adresse Baungårdsvej 19, Vejen. Kontoret var et skrivebord med skrivemaskine i vores private dagligstue og en telefon. Firmaet kunne tilbyde at være agent for virksomheder, der ønskede at eksportere varer til udlandet og udenlandske firmaer, der ønskede at importere til Danmark. Min mand havde i nogle år været medlem af foreningen Norden, en forening stiftet efter krigen udfra et ønske om et tæt samarbejde mellem de skandinaviske lande, et på den tid skrøbeligt samarbejde, og derfor var det naturligt for ham at forsøge ad den vej at finde firmaer. Vi havde gennem et agenturfirma købt et kartotek med navne og adresser på firmaer i ind- og udland ordnet alfabetisk der søgte agenter, og på vort flotte brevpapir (trykt på Centraltrykkeriet i Vejen (ejet af Vang Lauridsen) gik min mand igang med fra A til Z at skrive til virksomhederne og tilbyde sin ekspertise. Den første kunde blev et svensk firma, der fabrikerede kugler - Qvistfloat - der bruges til at holde fiskenet vandret i vandet. Hvor disse: kugler altid havde været fremstillet i glas, kunne de nu tilbyde dem i plastik, noget ganske nyt og epokegørende, og min mand rejste så Jyllands Vestkyst tynd for at overbevise skeptiske fiskere og vodbindere om, at det var "sagen". En vodbinder i Esbjerg var interesseret i at importere fiskenet fra Holland, så der var chancen for at blive det hollandske firmas agent i Danmark. Efter nogen brevvekslen fik vi besøg i det kombinerede hjem og arbejdsplads af en repræsentant fra fabriken Appeldoornsee Nettenfabriek, der skulle undersøge og interviewe denne unge mand, og han blev åbenbart overbevist om, at det skulle være "os", for kort tid efter fik vi ja, så var sortimentet udvidet. Imellem Danmark og udlandet var der dengang toldgrænser, og når vi fik fiskenettene hjem, kom de med tog til Vejen Station, hvor de blev opmagasineret i et pakhuis med tilhørende toldkontor. Det lå der, hvor Vejen Rutebilstation nu ligger. Så kom toldere på en bestemt ugedag til Vejen fra Kolding, og skete det, at min mand var på rejse, blev det mit ansvar at få det fortoldet og lagt på lager. Baungårdsvej nr 19 blev for trang, så kontoret blev flyttet til Mindevej 4, et smalt lokale med hylder fra gulv til loft med fiskenet og bomuldsgarn til reparation af fiskenet. Agenturet gjalt også Færøerne, og sommetider måtte vi foretage en bytthandel, så vi fik færøske striketrøjer, som vi så solgte til danske fiskere. Ja, en manufakturhandler i Vejen - Rønholdt - en butik ved Vejen Mejeri havde endda disse trøjer i sit sortiment.

Et andet firma var Bøgballe Maskinfabrik, der fabrikerede en lille handy kunstgødningsspreder, der kunne monteres bag en traktor, det blev en stor eksportartikel til både Norge, Sverige og Finland, og afsætningen og eksporten blev så omfattende, at de for det beløb pr. enhed (25 kr.), de skulle udbetale til agenten K. Steno Hansen, kunne ansætte egen eksportchef. Min mand var ikke interesseret i stillingen, så samarbejdet ophørte, men forinden var min mand blevet engageret til at tage med seniorfabrikanten på rejse til USA, officielt for at se, om man skulle være interesseret i at købe de små kunstgødningsspredere, uofficielt for at se på automatiske fodringsanlæg til fjerkræ, som fabrikanten, hvis hobby var fjerkræ, havde læst om i et blad, og endnu mere uofficielt for at besøge en bror og søster, der i tyverne var emigreret til USA og som han ikke havde set, siden de forlod Danmark. Min mand havde lysten, sprogkundskaberne og mod på at opdage Amerika. Først med skib fra Esbjerg til England med 1 VW ombord. Videre tværs over England til Amerikabåden hvor VW'nen blev stuvet i lasten, og efter 1 uges sejltur over Atlanten videre fra østkysten tværs over kontinentet til Californien. På denne tur så han for første gang BIG DUTCHMAN anlæg.

Det var 2 brødre, der var emigreret fra Holland og havde etableret sig som kyllinge- og kalkun producenter på enorme farme. Til at lette fodringen havde de udviklet disse automatiske fodringsanlæg, der består af lange smalle trug, hvori foderet ved hjælp af en patteredet kæde føres rundt. Vel hjemme igen efter 6 ugers rejse, skrev min mand til BIG DUTCHMAN og tilbød sig som agent. Svaret var positivt, men desværre kunne det ikke lade sig gøre, da der var restriktioner på handel mellem Amerika og Europa, men de var ved at oprette et datterselskab i Wezep i Holland, så der kunne være en mulighed for et samarbejde. På samme måde, som med fiskenetfabriken, kom der en medarbejder på besøg; han kom -så - og vi fik agenturet. Vi har altid, når vi har haft udenlandske samarbejdspartner på besøg, inviteret dem til middag hos os privat. Det gør man ikke i udlandet, der mødes man til samvær på restaurant, så det var for de udenlandske "gæster" noget særligt at komme indenfor i et dansk hjem.

Nu var det slut med Mindevej 4. Kontoret blev flyttet til Østergade på 1. sal over Grunnet-Lauridsens forretning, hvor politiet hidtil havde haft til huse, og lagerlokaler til fodringsanlægene blev lejet i en tom lagerbygning i den indre gård, der tilhørte Vejen Sodavandsfabrik. Der var kun adgang til lokalerne gennem den smalle indkørsel mellem fabrikantvillaen og sagfører Busk, så hovedgaden blev fuldstændig spærret for trafikken, når de store lastbiler fra Holland kom med varer. Chaufførerne var eminent dygtige til at bakke ind med kun få centimeter på hver side af vognene og murene, og det tog jo sin tid at få en vogn på plads, når den fyldte vejbanen fra fortov til modsat fortov. Det gik over al forventning.

Det første anlæg blev forøvrigt solgt til en ung landmand, som havde været nogle år i Amerika, set disse anlæg der, og nu efter hjemkomsten havde bygget en stor kyllingefarm.

Det gik forrygende - både for os og for kyllingeproducenterne, som eksporterede kyllinger til de amerikanske tropper i Tyskland. Så kontor og lager blev for småt for firmaet. Både det og Vejen kommune var i en rivende udvikling og etablering af den første omfartsvej - Fuglesangsallé - med udstykning af boligarealet blomsterkvarteret, industrigrunde i forlængelse af Rosengade med udstykning på Park Allé betød, at vi i 1960/61 byggede den første del af Park Allé 13 med kontor og lagerkapacitet. Firmaet voksede, der blev ansat kontorphonale, sælgere, montører, elektrikere o.s.v. Vores ungdomsven, J.D. Flansmose, der var udlært maskinsmed og havde ledet vores afdeling på Sjælland, blev ansat som værkfører, så hele familien flyttede til Vejen, og på fabriken igangsatte vi produktionen af en hånd- og eldrevet fodeivogn - BIG DÅNE - som vi selv havde udviklet og fået patent på. Denne gang var det ikke til

fodring af kyllinger, som vi stadig havde salg af, men til fodring af svin. Navnet BIG DÅNE (stor dansker) relaterede til BIG DUTCHMAN (stor hollænder) En vogn på 4 hjul, der transporterede foderet rundt i stalden og var konstrueret, så den nøjagtigt udmålte den bestemte foder mængde til dyrene. Det blev en stor eksportvarer til lande i Europa, især østlandene og Sydafrika, så vi kom langt omkring. Sideløbende hermed agentur for Epoke med eksport af grusspredere til lande i Europa, desuden blev det til eksport til England af maskiner fra Bdr. Scheldes Maskinfabrik i Vejen, og fra Norge importerede vi kartoffeloptagere fra Underhaug, Stavanger.

I 1962 bygge vi privat bolig på Liljevej 2, og da nr. 4 barn var kommet til og med en stor stab af medarbejdere, var der ikke mere brug for rind indsats, så jeg blev hjemmegående husmor med 6 familiemedlemmer at servicere og engagement i børnenes skole- og fritidsinteresser, menighedsråd o.s.v. et stort hus med børnene venner ud og ind ad dørene.

I 1972 kom vores søn ind i firmaet efter handelsuddannelse og ophold hos BIG DUTCHMAN såvel i Holland som Tyskland. Vi havde stadig salg af aut fodringsanlæg til fjerkræ, men nu blev det til yderligere automatisk fodring. Denne gang var det et vådfodringsanlæg til svin, hvor vådfoderet i lukkede ophængte rør blev transporteret rundt og en ny tid med computerstyret teknik.

I 1973 kom - på grund af oliekrisen - den første store krise i landbruget.

Vi måtte på alle fronter "rebe sejlene", skære ned på personalet, så der blev igen brug for mig på kontoret. Vi havde hver vores område. Min mand var administrerende direktør, jeg havde ansvaret for bogholderiet med lønninger og momsregnskab - ret omfattende - og Søren direktør for salsafdelingen. Dog med afstikkere sidst i 70erne til ansættelse hos B.D. Tyskland.

Efter firmaets 25 års jubilæum i 1981 solgte vi firmaet til BIG DUTCHMAN og hele vores medarbejderstab + vi blev ansat i firmaet, der nu skiftede navn fra K. Steno Hansen Fodringsteknik A/S til BIG DUTCHMAN (Skandinavien) A/S.

Jeg blev i 2 år, min mand i 4 år, Søren fik en betroet stilling i BIG DUTCHMAN i Tyskland, og efter nogle år købte 4 af vore betroede medarbejdere både firmaet og Park Allé 13, og de har så siden formået at videreføre og videreudvikle firmaet til det, det er idag. En moderne virksomhed med IT til landbrug, og vi har ikke mere med det at gøre. Vi glædede os naturligvis over firmaets fremgang.

Det var så noget om, hvad der kom ud af at "emigrere" til Vejen. Og vi har aldrig fortrudt. Vejen er en god by at bo i, vore 4 børn har haft en god og spændende opvækst med alle de muligheder for fritidsinteresser - sport og spejder - som byer har at byde på. En god skoleuddannelse, og vi har levet den længste tid af vores aktive voksenliv i en by, som var en søvng stationsby i 1955 og i årenes løb blev en by i rivende udvikling. Nu er jeg nået den 3' alder, og Vejen er også en god by at blive gammel i.

K.M. Steno Hansen
september - oktober 2011